

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

FİİLİN MASTAR HÂLİ

Fiilin kök ya da gövde halindeki yani mastar eki (-mak, -mek) alabilen kullanımına denir.

NOT: Fiil kök ya da gövdeleri yani mastar halleri kısa çizgi ile gösterilir.

ÖRNEK:

Oku-	Düşün-	Doldur-
Yaşa-	Göster-	Bak-

ÇEKİMLİ FİİL

Fiil kök ya da gövdesine sırasıyla kip eki ve kişi eki getirilmesiyle çekimli fiil oluşur.

Fiil+Kip eki+ Kişi eki

NOT: Türkçemizde 3. Tekil kişinin (o) eki yoktur.

FİİLDE KİŞİ

Türkçede üç tekil üç çoğul olmak üzere altı tane kişi vardır.

1. Tekil Kişi = Ben
2. Tekil Kişi = Sen
3. Tekil Kişi = O
1. Çoğul Kişi = Biz
2. Çoğul Kişi = Siz
3. Çoğul Kişi = Onlar

KİPLER

Kipler genel anlamda iki grupta incelenir:

A) HABER (BİLDİRME) KİPLERİ:

Zaman anlamı bildiren kiplerdir. Kendi içinde beş grupta incelenir:

1. Görülen (Bilinen) Geçmiş Zaman: Geçmişte yaşanmış, gözümüzle gördüğümüz ya da gözümüzle görmesek bile kesin olarak bildiğimiz olayları görülen geçmiş zamanla ifade ederiz.

NOT: Görülen geçmiş zamanın ekleri şunlardır:

-dı	-tı
-di	-ti
-du	-tu
-dü	-ti

ÖRNEK:

Oku-**du**-m (Görülen geçmiş zaman- 1. Tekil Kişi)
Oku-**du**-n (Görülen geçmiş zaman- 2. Tekil Kişi)
Oku-**du** (Görülen geçmiş zaman- 3. Tekil Kişi)
Oku-**du**-k (Görülen geçmiş zaman- 1. Çoğul Kişi)
Oku-**du**-nuz (Görülen geçmiş zaman- 2. Çoğul Kişi)
Oku-**du**-lar (Görülen geçmiş zaman- 3. Çoğul Kişi)

2. Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Zaman: Geçmişte yaşanmış, gözümüzle görmediğimiz, başkasından öğrendiğimiz ya da sonradan fark ettiğimiz olayları duyulan geçmiş zamanla ifade ederiz.

NOT: Duyulan geçmiş zamanın ekleri şunlardır:

-miş
-miş
-muş
-müş

ÖRNEK:

Oku-**muş**-um (Duyulan geçmiş zaman- 1. Tekil Kişi)
Oku-**muş**-sun (Duyulan geçmiş zaman- 2. Tekil Kişi)
Oku-**muş** (Duyulan geçmiş zaman- 3. Tekil Kişi)
Oku-**muş**-uz (Duyulan geçmiş zaman- 1. Çoğul Kişi)
Oku-**muş**-sunuz (Duyulan geçmiş z.- 2. Çoğul Kişi)
Oku-**muş**-lar (Duyulan geçmiş zaman- 3. Çoğul Kişi)

3. Şimdiki Zaman: Başlamış ve devam etmekte olan, şu anda yapılan işleri ifade ederken şimdiki zaman kullanılır. Fiilin söylenme zamanı ile yapılma zamanı aynıdır.

NOT: Şimdiki zamanın ekleri şunlardır:

-yor (asıl ektir.)
-makta (-yor ekinin yerine kullanılabilir.)
-mekte (-yor ekinin yerine kullanılabilir.)

ÖRNEK:

Oku-**yor**-um (Şimdiki zaman- 1. Tekil Kişi)
Oku-**yor**-sun (Şimdiki zaman- 2. Tekil Kişi)
Oku-**yor** (Şimdiki zaman- 3. Tekil Kişi)
Oku-**yor**-uz (Şimdiki zaman- 1. Çoğul Kişi)
Oku-**yor**-sunuz (Şimdiki zaman- 2. Çoğul Kişi)
Oku-**yor**-lar (Şimdiki zaman- 3. Çoğul Kişi)

4. Gelecek Zaman: Henüz başlamamış, gelecekte yapılması planlanan fiiller için gelecek zaman kullanılır. Fiilin söylenme zamanı, yapılma zamanından öncedir.

NOT: Gelecek zamanın ekleri şunlardır:

-ecek
-acak

ÖRNEK:

Oku-y-**acak**-ım (Gelecek zaman- 1. Tekil Kişi)
Oku-y-**acak**-sın (Gelecek zaman- 2. Tekil Kişi)
Oku-y-**acak** (Gelecek zaman- 3. Tekil Kişi)
Oku-y-**acak**-ız (Gelecek zaman- 1. Çoğul Kişi)
Oku-y-**acak**-sınız (Gelecek zaman- 2. Çoğul Kişi)
Oku-y-**acak**-lar (Gelecek zaman- 3. Çoğul Kişi)

5. Geniş Zaman: Her zaman ya da belirli aralıklarla yapılan veya hiç yapılmayan fiilleri geniş zamanla ifade ederiz. Geniş zaman, diğer üç zamanı (geçmiş, şimdiki, gelecek) kapsayıcı niteliktedir.

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

NOT: Geniş zamanın ekleri şunlardır:

-r -ir
-ar -ur
-er -ür
-ır

ÖRNEK:

Oku-r-um (Geniş zaman- 1. Tekil Kişi)
Oku-r-sun (Geniş zaman- 2. Tekil Kişi)
Oku-r (Geniş zaman- 3. Tekil Kişi)
Oku-r-uz (Geniş zaman- 1. Çoğul Kişi)
Oku-r-sunuz (Geniş zaman- 2. Çoğul Kişi)
Oku-r-lar (Geniş zaman- 3. Çoğul Kişi)

B. DİLEK (TASARLAMA) KİPLERİ:

İstek, emir, gereklilik, dilek-koşul anlamları bildiren kiplerdir. Kendi içinde dört grupta incelenir:

1. Gereklilik Kipi: Gereklilik anlamı taşıyan fiilleri ifade ederken gereklilik kipi kullanılır.

NOT: Gereklilik kipinin ekleri şunlardır:

-meli
-malı

ÖRNEK:

Oku-malı-y-ım (Gereklilik Kipi- 1. Tekil Kişi)
Oku-malı-sın (Gereklilik Kipi- 2. Tekil Kişi)
Oku-malı (Gereklilik Kipi- 3. Tekil Kişi)
Oku-malı-y-ız (Gereklilik Kipi- 1. Çoğul Kişi)
Oku-malı-sınız (Gereklilik Kipi- 2. Çoğul Kişi)
Oku-malı-lar (Gereklilik Kipi- 3. Çoğul Kişi)

2. İstek Kipi: İstek anlamı bildiren fiiller istek kipiyle ifade edilir.

NOT: İstek kipinin ekleri şunlardır:

-e
-a

NOT: Bu ekler genellikle şart kipiyle karıştığı ve fiilin içinde gözden kaçabildiği için ekleri "-eyim, -ayım; -elim, -alım" şeklinde de aklımızda tutabiliriz.

NOT: Bu kipi günümüzde daha çok 1. Tekil ve 1. Çoğul kişi kullanımları yaygındır.

ÖRNEK:

Oku-y-a-yım (İstek Kipi- 1. Tekil Kişi)
Oku-y-a-sın (İstek Kipi- 2. Tekil Kişi)
Oku-y-a (İstek Kipi- 3. Tekil Kişi)
Oku-y-a-lım (İstek Kipi- 1. Çoğul Kişi)
Oku-y-a-sınızı (İstek Kipi- 2. Çoğul Kişi)
Oku-y-a-lar (İstek Kipi- 3. Çoğul Kişi)

3. Dilek-Şart (Koşul) Kipi: Dilek ya da şart anlamı bildiren fiiller dilek-şart kipiyle ifade edilir.

NOT: Dilek-şart kipinin ekleri şunlardır:

-se
-sa

ÖRNEK:

Oku-sa-m (Dilek-Şart Kipi- 1. Tekil Kişi)
Oku-sa-n (Dilek-Şart Kipi- 2. Tekil Kişi)
Oku-sa (Dilek-Şart Kipi- 3. Tekil Kişi)
Oku-sa-k (Dilek-Şart Kipi- 1. Çoğul Kişi)
Oku-sa-nız (Dilek-Şart Kipi- 2. Çoğul Kişi)
Oku-sa-lar (Dilek-Şart Kipi- 3. Çoğul Kişi)

4. Emir Kipi: Emir anlamı taşıyan fiiller emir kipiyle ifade edilir.

NOT: Emir kipinin eki yoktur.

NOT: Emir kipinin 1. Tekil kişi ve 1. Çoğul kişide çekimi yoktur.

ÖRNEK:

Oku (Emir Kipi- 2. Tekil Kişi)
Okusun (Emir Kipi- 3. Tekil Kişi)

Okuyun ya da okuyunuz (Emir Kipi- 2. Çoğul Kişi)
Okusunlar (Emir Kipi- 3. Çoğul Kişi)

FİİLDE OLUMSUZLUK

Fiillerde olumsuzluk "-ma,-me" olumsuzluk ekiyle yapılır.

ÖRNEK:

Okudum- Okumadım
Okumuşum- Okumamışım
Okuyorum- Okumuyorum
Okuyacağım- Okumayacağım
Okurum- Okumam
Okumalıyım- Okumamalıyım
Okuyayım- Okumayayım
Okusam- Okumasam
Okusun- Okumasın

FİİLDE SORU

Fiillerde soru "mı, mi, mu, mü" soru edatıyla yapılır.

ÖRNEK:

Okudum mı?- Okumadım mı?
Okumuş muyum?- Okumamış mıyım?
Okuyor muyum?- Okumuyor muyum?
Okuyacak mıyım?- Okumayacak mıyım?
Okur muyum?- Okumaz mıyım?
Okumalı mıyım?- Okumamalı mıyım?
Okuyayım mı?- Okumayayım mı?
Okusam mı?- Okumasam mı?

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiilleri bulup yanındaki kutucuğa yazınız.

Uzun uzun bakacaksın karşındaki eşsiz deniz manzarasına.

Mahallemize taşındığın ilk günü çok iyi hatırlıyorum.

Her yaz Erzurum'daki akrabalarımızın yanına gideriz.

Senin kıymetini yokluğunda daha iyi anladım.

Polisler, kaçan hırsızı kısa sürede yakalamışlar.

Çok bunaldığı zaman en yakın arkadaşıyla dertleşiyor.

Ben de istiyorum her çocuk gibi özgürce oyunlar oynamayı.

Selde zarar görenler için yapılan yardımlar yerine ulaştı.

Her sabah evden okula gitmek için yarım saat yürürüm.

2. Aşağıda verilen çekimli fiillerin yanına örnekteki gibi uygun zamanın başındaki rakamı yazınız.

1. Görülen geçmiş zaman
2. Duyulan geçmiş zaman
3. Şimdiki zaman
4. Gelecek zaman
5. Geniş zaman

2

taşınmışlar

hazırladılar

beklemişsiniz

öğrendik

buluşuruz

hastalandım

sallanıyor

kalkacağız

kızdırıyorlar

başlayacak

çökmüşsün

durursun

yardım ediyorum

çalışırım

başaracaklar

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

3. Aşağıda verilen fiilleri istenen zaman ve kişide çekimleyiniz.

kurtarmak

önermek

Görülen geçmiş
zaman 2. çoğul kişi

Şimdiki zaman 3.
tekil kişi

üzülmek

başlamak

Duyulan geçmiş
zaman 2. tekil kişi

Geniş zaman 1.
çoğul kişi

dinlenmek

Gelecek zaman 3.
çoğul kişi

4. Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiilleri bulup karşlarına zamanlarını yazınız.

Rahatsızlanan kardeşimi yarın hastaneye götüreceğiz.

Yaramaz çocuk ağaçtan düşünce ayağı kırıldı.

Atalarımız, bağımsızlığımız için korkusuzca savaştılar.

Ülkemizde artık gençler teknolojiyi yakından takip ediyor.

Saçlarımı bu sefer daha kısa kestireceğim.

Yaptığım hatalardan sonra mutlaka özür dilerim.

Ahmet, bu sene Konya'da bir üniversite kazanmış.

Ben hep güvenilir internet sitelerinden alışveriş yaparım.

Arkadaşlarım beraber Uludağ'a tatile gitmişler.

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiilleri bulup yanındaki kutucuğa yazınız.

Bu yazıyı detaylı bir şekilde incelemeliyiz.

Ben de senin kadar güzel hikaye yazsam.

İşe geç kalmamak için yarın evden erken çıkalım.

Önündeki arkadaşınla biraz mesafe bırak.

Hafta sonu yeni açılan lokantada yemek yiyelim.

Ağrı kesici ilaçları ihtiyacınız olduğunda kullanın.

Başarılı olmak için önce başaracağına inanmalısın.

Annem de göreve başladığım ilk gün yanımda olsa.

Bu güzel törende ben de coşkulu bir şiir okuyayım.

6. Aşağıda verilen çekimli fiillerin yanına örnekteki gibi uygun kipin başındaki rakamı yazınız.

1. Dilek-şart kipi
2. İstek kipi
3. Gereklilik kipi
4. Emir kipi

1

çıksam

planlayalım

görüşsün

inelim

neşelensek

Kontrol etmeliler

geçeyim

otur

yapayım

gülmelisin

başlasınlar

devam edin

Teşekkür etsen

kazansanız

uymalıyız

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

7. Aşağıda verilen fiilleri istenen kip ve kişide çekimleyiniz.

ulaşmak		toplamak	
Dilek-şart kipi 1. tekil kişi		İstek kipi 1. çoğul kişi	
okumak		taşımak	
Gereklilik kipi 2. tekil kişi		Emir kipi 2. çoğul kişi	

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen çekimli fiilleri bulup karşlarına kiplerini yazınız.

Bu durumu daha kötü şeyler olmadan seninle konuşmalıyız.	
Bütün dünya, her şeyin güzel olacağına inansa keşke.	
Onu tüm bu davranışlarıyla bir bütün olarak kabul edelim.	
Marketten sadece ihtiyacınız olan yiyecekleri alın.	
Bu kitabın yazarıyla tanışıp sohbet etme imkanı bulsam.	
Çocuklar günde en az iki saat arkadaşlarıyla oyun oynamalılar.	
İlkokul öğretmenimi araştırıp nerede yaşadığını öğreneyim.	
Ödevlerinizi anneleriniz değil siz yapmalısınız.	
Herkes telefonlarına ve kıymetli eşyalarına sahip çıksın.	

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

9. Aşağıda olumlu çekimleri verilen fiillerin aynı kip ve kişide olumsuz, olumlu soru ve olumsuz soru çekimlerini yanlarındaki kutucuklara yazınız.

FİİL	OLUMSUZ	OLUMLU SORU	OLUMSUZ SORU
baktım			
konuşsan			
yapmalıyız			
isteyecek			
yazmışsınız			
çözerler			
gönderdik			
ağlarız			
gitsin			
oynayalım			

10. Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış çekimli fiillerden olumsuz çekimlenenlerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐	Bizden yaşça büyük insanlara saygısız davranmamalıyız .
☐	Arkadaşım soğuklarda ince giyindiğinden hastalanmış .
☐	Lütfen maske, mesafe ve temizlik kurallarına uyalım .
☐	Bu yaz işlerim yoğun olduğundan tatile gidemeyeceğim .
☐	Bana yapılan iyilikleri hiçbir zaman unutmam .

7. SINIF KİPLER KONU ANLATIMI VE ÇALIŞMA KÂĞIDI

11. Verilen fiilleri istenen kipte örnekteki gibi çekimleyerek tabloları doldurunuz.

-YAŞAMAK- Görülen Geçmiş Zaman

	OLUMLU	OLUMSUZ	OLUMLU SORU	OLUMSUZ SORU
1.Tekil	yaşadım	yaşamadım	yaşadım mı?	yaşamadım mı?
2.Tekil				
3.Tekil				
1.Çoğul				
2.Çoğul				
3.Çoğul				

-OKUMAK- Gereklilik Kipi

	OLUMLU	OLUMSUZ	OLUMLU SORU	OLUMSUZ SORU
1.Tekil				
2.Tekil				
3.Tekil				
1.Çoğul				
2.Çoğul				
3.Çoğul				

-GÜLMEK- Geniş Zaman

	OLUMLU	OLUMSUZ	OLUMLU SORU	OLUMSUZ SORU
1.Tekil				
2.Tekil				
3.Tekil				
1.Çoğul				
2.Çoğul				
3.Çoğul				

12. Aşağıda soru çekimleri verilen fiillerden olumlu olanların üstündeki kutucuğa "+" olumsuz olanların üstündeki kutucuğa "-" işareti koyunuz.

☐ yetiştirmeyecek misiniz?	☐ boyamamalı mısın?	☐ saklamaz mı?	☐ temizlediler mi?	☐ anlıyor muyum?
☐ kazanmamış mıyız?	☐ cevaplayalım mı?	☐ görüştük mü?	☐ bağırmasınlar mı?	☐ yarışıyor musun?